

Perspectiefnota 2011 – 2014

Beter en Betrokken

Voorwoord

In juni 2009 heeft de gemeenteraad de grote lijnen voor de jaren 2010 tot en met 2013 met de perspectiefnota vastgesteld in de wetenschap dat turbulente tijden zouden aanbreken. Het financieel perspectief zou minder rooskleurig zijn dan verondersteld was, wat tot noodzakelijke en scherpe keuzes zou aanzetten. Tegelijkertijd is de wens en de ambitie om te investeren in de Meppeler samenleving hoog gebleven: door voortzetting van de grote projecten, maar ook door onze reguliere wettelijke taken goed en klantgericht uit te blijven voeren. Daarnaast is op grond van het uitvoeringsprogramma van de vorige coalitie een verandering in gang gezet in een manier van werken van ambtenaren en bestuur die beter aansluit bij de wensen van deze tijd. De organisatie is gekanteld en het management is enthousiast aan de slag met klantgericht, wijkgericht en resultaatgericht werken. Een intense opgave, maar wel één die unaniem door de raad is omarmd.

Met de verkiezingen van 3 maart 2010 is de samenstelling van de raad gewijzigd en is het aantal fracties gegroeid van 6 naar 7. Er is een nieuw college gevormd van Sterk Meppel, VVD en Partij van de Arbeid en ons coalitie-akkoord 'Samen vooruit' is in april 2010 aan de raad gepresenteerd. In de komende periode zetten wij in op **béter** in plaats van **meer**, waarbij mensen centraal staan.

Net als in 2006 is de tijd tussen gereedkoming van dit akkoord en het moment van aanbidding van deze perspectiefnota echter te kort gebleken om onze ambities concreet te vertalen in euro's en om een bezuiniging in meerjarenperspectief helder vast te leggen. Ons algemene uitgangspunt is daar te bezuinigen waar het Rijk dat doet, tenzij er sprake is van onevenredigheid of deze bezuinigingen strijdig zijn met ons programma. Om die keuzes te kunnen maken moet wel eerst helder worden hoe hoog de korting op de uitkering uit het gemeentefonds zal zijn en of de brede heroverwegingen van een nieuw te vormen kabinet nog sterker hun beslag zullen leggen op de gemeentelijke middelen.

Deze perspectiefnota concentreert zich daarom vooral op drie zaken. Ten eerste geven wij invulling aan onze taak uw raad te ondersteunen in het stellen van kaders om de programmabegroting 2011 op te kunnen stellen. Wij doen dit via een beknopt aantal financiële uitgangspunten en richtlijnen die, los van maatschappelijke effecten en gewenst beleid, noodzakelijk zijn om de programmabegroting financieel-technisch in te richten.

Ten tweede zijn er, zoals ieder jaar, een aantal ontwikkelingen waarvan wij op dit moment al redelijkerwijs financiële gevolgen kunnen inschatten en waar wij maar beperkt beleidsvrijheid kennen. Deze ontwikkelingen moeten vanzelfsprekend betrokken worden bij een discussie over de koers van onze gemeente, omdat zij onze mogelijkheden kunnen beperken.

En ten derde: wij wisselen graag met u van gedachten over de koers die Meppel de komende vier jaar moet inslaan. Ons coalitieakkoord geeft daar vanzelfsprekend aanleiding toe, maar ook een debat over de perspectiefnota kan er voor zorgen dat de neuzen dezelfde kant op staan. Wij vertrouwen erop met deze perspectiefnota en ons coalitieakkoord een goede basis te hebben gelegd voor een vruchtbaar debat over de toekomst voor Meppel. Uiteraard hopen wij dat in goede samenwerking, met respect voor elkaars rollen, te kunnen doen, zoals we dat in Meppel gewend zijn.

Het college van Burgemeester & Wethouders,
Juni 2010.

Inhoud

	pag.
1 Samen vooruit	3
2 Externe ontwikkelingen	5
3 Bijstellingen begroting	9
4 Organisatieontwikkeling	13
5 Uitgangspunten begroting 2011	16

Bijlagen:

Ontwikkeling saldo
Investerings
Ontwikkeling reservepositie

Leeswijzer

In deze perspectiefnota is een ultrakorte samenvatting weergegeven in de tekstkaders bij ieder hoofdstuk.

Aanvullende informatie is opgenomen in de financiële bijlagen.

1 Samen vooruit

Niet méér, maar béter

Mensen staan centraal

Verbindingen leggen met de regio

Focus op uitvoering

Vier kernthema's:

Werk

Duurzaamheid

Dienstverlening

Sociaal gezicht en samenhang

Stadsontwikkeling van Meppel als vijfde thema

Zoals in de inleiding al is aangestipt: de inkt van het coalitieakkoord 'Samen vooruit' is amper droog, of het meerjarenperspectief voor de jaren 2011-2014 ligt voor. Het perspectief zoals wij -de coalitiepartners- dit voor ons zien, kent daarom slechts nog enkele contouren. De uitwerking van het akkoord in een uitvoeringsprogramma moet nog plaatsvinden. Het is om die reden weinig zinvol om de tekst van het coalitieakkoord integraal op te nemen in de perspectiefnota. Wij beperken ons daarom tot de hoofdlijn zoals we die voorstaan en leggen de verbinding met ontwikkelingen die verderop in dit document worden geschetst.

§ 1.1 Samen vooruit 2010-2014

Mensen staan centraal in de komende bestuursperiode. Wij vinden het wezenlijk om in te spelen op ontwikkelingen in de samenleving, die leiden tot andere verhoudingen tussen gemeente en burgers, bedrijven en instellingen. We zetten in op een tweezijdige relatie met de burger: de gemeente gaat actief de burger betrekken en de actieve burger gaat meedoen in het publieke domein. Waar we diensten verlenen, streven we naar een hoog niveau: excellente dienstverlening. Dienstbaarheid moet de gemeentelijke medewerkers in de genen zitten. Samenspraak (in plaats van inspraak) en dienstbaarheid moeten bijdragen aan een weer groter vertrouwen in de gemeentelijke overheid. De ontwikkeling van het dienstverleningsconcept (hoofdstuk 4) en de gekantelde organisatie wordt voortgezet, onder de geschetste uitgangspunten.

We zetten niet alleen in op de kracht van de Meppeler samenleving. Nadrukkelijk richten we ook de blik naar buiten, juist ook omdat de omgeving dat vereist. In hoofdstuk 2 leggen we de verbinding tussen de omgeving (woningmarkt, arbeidsmarkt en de economische recessie) en ons eigen meerjarenperspectief. De invloed van de omgeving op ons Meppeler beleid is niet te onderschatten. Samenwerking met gemeenten, provincies, waterschappen, grote instellingen in het semi-publieke domein en ieder die kan en wil bijdragen, is niet alleen wens maar ook noodzaak. Wij geven daarom meer en gestructureerde aandacht aan lobby en netwerken. Verbindingen leggen is ons motto.

Wij willen in de komende periode niet inzetten op méér, maar op béter. In sommige gevallen vraagt dat om bijstelling van het financiële kader (hoofdstuk 3), in andere gevallen het anders benutten van de door de raad beschikbaar gestelde middelen. Wij willen afmaken wat is ingezet, en minder zelf allerlei wensen hebben. Wij vinden dit passen bij de veranderende rol van de gemeente: gezamenlijk met burgers, bedrijven en instellingen de kwaliteit van de samenleving verhogen. De focus ligt op uitvoering: projecten realiseren, knopen doorhakken en tegelijkertijd kwaliteit verhogen en kostenbewustzijn bevorderen.

§ 1.2 Bestuurlijke thema's

De vier thema's uit ons coalitieakkoord vormen de leidraad voor het voorgestane beleid van de komende vier jaar:

1. Werk

Werk, breed opgevat, is essentieel voor de betrokkenheid van mensen bij de samenleving. We willen maximaal inzetten op het bevorderen van werkgelegenheid (onder meer via bedrijvencontact en acquisitie) en op het stimuleren dat mensen aan de slag gaan (onder meer via re-integratie, leerwerkstages en ketensamenwerking tussen onderwijs en bedrijfsleven).

2. Duurzaamheid

Vraagstukken rond klimaat en de leefomgeving noodzaken dat wij werk maken van duurzame ontwikkeling. Technologische vernieuwingen maken dit steeds meer haalbaar. Hierin ondersteunen wij het speerpunt van de raad door het neerzetten van een stevige ambitie op het gebied van duurzaamheid.

3. Dienstverlening

Diensten aan burgers, bedrijven en instellingen moeten snel, goed en op een dienstbare wijze worden geleverd. De overheid is er tenslotte niet voor zichzelf. Bovendien draagt goede dienstverlening bij aan een positiever beeld van de gemeentelijke overheid. Een veilig en schoon Meppel is uitgangspunt.

4. Sociaal gezicht en sociale samenhang

De samenleving verandert. Informatie stroomt sneller en goedkoper via allerlei verschillende media. Nieuwe verbanden tussen mensen worden steeds belangrijker. We treden de netwerksamenleving binnen met voortdurend wisselende relaties. Wij willen bijdragen aan onderlinge contacten en sociale samenhang, maar ook mensen uitdagen en ruimte bieden om hun capaciteiten te benutten en bij te dragen aan de samenleving. Mensen staan voor ons centraal. Verbindingen tussen mensen willen we versterken. Met aandacht voor verschillen tussen mensen houden we oog voor kwetsbare mensen.

Daarnaast willen we voortgaan met de ontwikkeling van Meppel. Dit kan worden gezien als ons vijfde thema.

5. Stadsontwikkeling

Meppel heeft een regionale functie. De voorzieningen zijn dan ook van een relatief hoog niveau. Om dit hoge voorzieningenniveau te behouden willen we vooruit met Meppel. Daartoe worden de ontwikkelingsprojecten voor woningbouw, scholen, parkeren en binnenstad uitgebouwd en gerealiseerd.

2 Externe Ontwikkelingen

<p>Korting gemeentefonds nog onzeker</p> <p>Meppeler koopkracht staat onder druk</p> <p>Invoering Ondernemersfonds voor promotionele activiteiten</p>
--

<p>Woningbouwprogramma flexibel houden; vraag naar dure koop stagneert</p> <p>Nieuwe CAO gemeenteambtenaren</p> <p>Pensioenfonds ziet af van invoering herstelplan</p>

Meppel staat natuurlijk niet alleen in de wereld, er zijn tal van ontwikkelingen die op ons afkomen en waar we maar zeer beperkt invloed op hebben. Deze ontwikkelingen bieden kansen, maar vormen vaak ook bedreigingen. Daardoor is het belangrijk zowel de kansen als de bedreigingen te vertalen naar onze situatie en er binnen onze mogelijkheden rekening mee te houden. Met name voor afwegingen die in het kader van deze perspectiefnota gemaakt zullen worden, is het evident dat we de belangrijkste ontwikkelingen weergeven en analyseren.

§ 2.1 De economische recessie en het gemeentefonds

Voor de periode na 2011 wordt het Gemeentefonds structureel en fors gekort, om de overheidsfinanciën weer structureel op orde te krijgen. Het is nu al volstrekt helder dat ook van lokale overheden veel zal worden gevraagd. Concrete bezuinigingsmaatregelen die het Rijk aan de gemeenten gaat opleggen zullen op zijn vroegst in de Septembercirculaire 2010 bekend worden.

Op 1 april jl. zijn rapporten van de 20 ambtelijke rijkscommissies met hun onderzoeksbevindingen verschenen. Het thema "openbaar bestuur" bevat informatie over de financiële verhouding tussen rijksoverheid en gemeenten. Daarin wordt een structurele korting op het Gemeentefonds in 2015 van € 1,7 miljard gemotiveerd onderbouwd. Dit betreft 10% korting op het gehele fonds. Deze korting zou dan van 2012 tot 2015 oplopen van 25% naar 50% en 75% tot uiteindelijk structureel 100%. Als argument wordt aangehaald dat de werkelijke belastingontvangsten en "overige eigen middelen" bij gemeenten gemiddeld veel hoger blijken te liggen dan waar het rijk voor het fonds rekening mee houdt (9% werkelijk tegen 5,4% als rijksnorm). Deze voorgestelde korting aan het te vormen Kabinet na de 2e Kamer Verkiezingen op 9 juni 2010 zou voor Meppel het volgende impliceren:

Nadelen 10% korting Gemeentefonds (x € 1 mln.)

Jaarschijf	2012	2013	2014	2015	Cumulatief
Korting Landelijk	-425	-850	-1.275	-1.700	-4.250
Korting Meppel	-0,80	-1,60	-2,40	-3,20	-8,00

Vanwege het gesloten Bestuursakkoord in april 2009 tussen Rijk, Provincies en Gemeenten is tot 2011 sprake van een algemene uitkering uit het Gemeentefonds die niet wordt beïnvloed door deze negatieve bijstelling. Meer concrete rijksinformatie hierover volgt op z'n vroegst in de septembercirculaire.

2.1.1 Lokale economie en koopkrachtontwikkeling

De economie in Nederland is in het eerste kwartaal van 2010 met 0,1% gegroeid ten opzichte van dezelfde periode een jaar eerder, waarmee er voor het eerst in vijf kwartalen weer sprake is van groei. De economie lijkt daarmee iets op te krabbelen, maar blijft erg kwetsbaar. Echter de doorwerkingen van de recessie komen nu bij de gemeenten terecht en zullen als een klap aankomen. De bancaire crisis en voortdurende onzekerheid op de financiële markten, zoals de financiële onrust in de eurozone, leidt tot uiterst voorzichtige prognoses op herstel. Veel bedrijven stellen hierdoor nog steeds nieuwe investeringen uit, passen reorganisaties toe en gaan soms tot deeltijd-WW over.

Het Centraal Planbureau (CPB) verwacht voor de komende kabinetsperiode een gemiddelde economische groei van 1,75% in Nederland, waarbij de koopkracht slechts beperkt stijgt. De gemiddelde inflatie ziet het CPB in de periode 2011-2015 op 1,75% per jaar liggen, tegen 1,3% in de jaren 2006-2010. De gemiddelde werkloosheid bedraagt 5,25%, een daling van de voorziene 6,5% in 2010. De koopkrachtstijging zal over de periode met 0,25% per jaar beperkt zijn, aldus het CPB. Mogelijke bezuinigingen kunnen nog negatieve gevolgen hebben voor de koopkracht, zodat onduidelijk is hoe deze economische ontwikkeling uiteindelijk voor de Meppeler koopkracht gaat uitpakken.

In Meppel zijn het afgelopen jaar met name de sectoren transport/logistiek, de metaalindustrie en de bouw geweest, die het hardst zijn geraakt. Uit de contacten met het lokale bedrijfsleven komt naar voren dat over het algemeen wordt uitgegaan van een voorzichtig herstel gedurende 2010. De bouwsector en detailhandel maken ook dit jaar een zware tijd door zonder reëel zicht op snel herstel.

Het UWV Werkbedrijf Steenwijk, waar onze gemeente onder valt, heeft per maart 2010 voor de gemeente Meppel 1.154 niet-werkende werkzoekenden ingeschreven (een werkloosheidspercentage van 7.7%) Ten opzichte van maart 2009 is dit een groei van het aantal niet-werkende werkzoekenden van 12%. Naast de gevolgen die dit voor bedrijven heeft, betekent dit ook een groeiend beroep op de sociale voorzieningen. Net als bij de perspectiefnota vorig jaar, is het moeilijk in te schatten of en hoe groot de stijging van uitgaven zal zijn. Bij de bestuursrapportage 2010 komen we hier uiteraard op terug.

Op verzoek van de Meppeler Handelsvereniging en Industriële Commerciële Club – Parkmanagement (ICC-PMM) wordt momenteel gewerkt aan een voorstel om per 1 januari 2011 een zogenoemd Ondernemersfonds (naar Leids model) te gaan instellen, door gebruik te maken van gemeentelijke financiële instrumenten. Het doel van het fonds is het versterken van het ondernemersklimaat voor en door collectieve ondernemers in de stad. Ondernemers hebben naast individuele belangen ook collectieve belangen. U kunt hierbij denken aan collectieve beveiliging op een bedrijventerrein, promotie van een winkelcentrum, maar ook de feestverlichting of een marketingcampagne voor bijzondere openstelling zijn goede voorbeelden. Alleen collectief georganiseerde initiatieven kunnen gebruik maken van het ondernemersfonds. Dat is de kracht. Daarmee wordt het gedrag van "freeriders" doorbroken. Een freerider is een ondernemer die niet bijdraagt aan het organiseren van activiteiten die een collectief doel dienen. Maar als zijn collega ondernemers toch doorzetten profiteert die freerider er wel van. Mede vanwege de problematiek van freeriders gaan activiteiten niet of pas na lang soebatten door en de energie om gezamenlijk iets aan te pakken vloeit weg.

Op basis van meeropbrengsten OZB door verhoging van de tarieven voor eigenaren en gebruikers van niet-woningen wordt door medewerking van de gemeente ten behoeve en op verzoek van de ondernemers in de stad extra ruimte gecreëerd in financiële middelen bestemd voor promotionele activiteiten. Dit voorstel zal worden aangeboden aan de raad en als basis dienen voor verwerking van de OZB-tarieven in de begroting 2011.

2.1.2 Woningmarkt

Op 5 januari 2010 is het Woonbelevingsonderzoek "Een brede blik op de Meppeler woningmarkt" vastgesteld. De uitkomst geeft inzicht in de kwantitatieve en kwalitatieve woningbehoefte voor de komende jaren en in de leefbaarheid in wijken en kernen. Hiermee levert het onderzoek input voor de in 2010 op te stellen woonvisie. Een verschuiving van de woningvraag, zoals nu door de economische crisis, doet aan de ene kant "tekorten" ontstaan en aan de andere kant "overschotten". De verkoop van woningen staat onder druk.

Voor de jaren vanaf 2010 zijn in Meppel naast diverse binnenstedelijke inbreidingsprojecten vooral twee grote ontwikkelingslocaties aan te merken. De nieuwbouwwijk Berggierslanden zit op dit moment in de 4^e fase. Het bouwtempo is als gevolg van de kredietcrisis getemporeerd en de vraag naar woningen in de overwegend dure segmenten stagneert. Zoveel mogelijk wordt met behulp van stimuleringsregelingen en een gezamenlijke inzet van partijen ingezet op het weer vlottrekken van de woningbouw. In Nieuwveense Landen is een woningcapaciteit aanwezig van totaal circa 3.200 woningen. In aansluiting op het woonbelevingsonderzoek voor de gehele Meppeler woningmarkt is een vervolgonderzoek uitgevoerd naar de gewenste woningdifferentiatie van specifiek Nieuwveense Landen.

Er wordt uitgegaan van een gemiddelde productie van 150 woningen per jaar. Vanaf 2012 wordt voor de eerste jaren uitgegaan van een productie van minimaal 135 woningen om deze vervolgens op te schroeven tot minimaal 150. Vanwege de crisis in de koopwoningmarkt, zijn doorstromers terughoudend bij verhuizen. In het begin zal de vraag naar koopwoningen vooral van koopstarters afkomstig zijn. Het ligt dan ook voor de hand in het begin vooral koopwoningen in het goedkope en middensegment te plannen en pas in de latere jaren de duurdere segmenten. In een tijd van economische crisis past overigens geen dichtgetimmerd woningbouwprogramma, maar een programma in bandbreedten. Hiermee wordt de nodige flexibiliteit behouden om in de toekomst te kunnen inspelen op de dan geldende marktcondities. Hierbij houden wij ook oog voor de eventuele uitwisseleffecten tussen Berggierslanden en Nieuwveense Landen.

Het risicoprofiel is weinig veranderd. Stagnatie in bouwtempo kan nadelige effecten hebben op onder andere de grondexploitatie van Nieuwveense Landen. Vooralsnog wordt uitgegaan van de eerste uitgifte in 2012 en een sluitende grondexploitatie. Dit betekent dat nog geen rekening gehouden hoeft worden met een negatief resultaat.

2.1.3 CAO ambtenaren en pensioenpremies

Sinds juni 2009 zijn de vakbonden met het College voor Arbeidszaken in onderhandeling over een nieuwe CAO voor gemeenteambtenaren. Onder druk van stakingen is er zeer recent een principeakkoord CAO gemeenten afgesloten. Op het moment (medio mei) dat we dit schrijven is het akkoord onderwerp van ledenraadplegingen. Het akkoord voorziet in financiële zin in getrapte stijging van de eindejaarsuitkering. In 2011 moet rekening gehouden worden met een verhoging van 1% (€ 120.000,00). Daarnaast moeten de bruto salarissen vanaf 2011 verhoogd worden met 0,5% (€ 60.000,00). Een totale toename van de personeelsbegroting van € 180.000,00. In het akkoord is afgesproken dat de 1% eenmalige uitkering in 2010 (€ 120.000,00) structureel wordt voor 2011 en verder, tenzij geen overeenstemming wordt bereikt over een nog op te stellen leidraad over de noodzakelijke veranderingen van de gemeentelijke organisatie in het licht van de kabinetsplannen en de financiële situatie van de sector.

Aan het pensioenfront is de rust weer enigszins teruggekeerd. In het voorjaar van 2009 waren de voorspellingen voor wat betreft de dekkinggraad van de pensioenen zeer somber. Ook het ABP kon op dat moment niet meer voldoen aan de wettelijk vastgestelde dekkinggraad. Op basis van het "Herstelplan ABP" hebben we bij het opstellen van de Perspectiefnota 2010 daarom rekening gehouden met een premiestijging van 3%. In euro's uitgedrukt € 536.000 per jaar. Sindsdien is de financiële positie van het ABP dermate verbeterd dat het fonds afziet van de invoering van het herstelplan. Dit betekent dat wij onze ramingen naar beneden toe kunnen bijstellen: een voordeel van € 536.000 in 2011 en € 268.000 voor 2012.

3 Bijstellingen van de begroting

<p style="text-align: center;"><u>Hogere lasten</u></p> <p style="text-align: center;">Toename van vraag naar schuldhulpverlening</p> <p style="text-align: center;">Uitbreiding areaal openbare ruimte</p> <p style="text-align: center;">Meer verkiezingen</p>
--

<p style="text-align: center;"><u>Lagere baten</u></p> <p style="text-align: center;">Beëindiging huurcontracten Tegenvallende bouwleges</p> <p style="text-align: center;"><u>Voordelen</u></p> <p style="text-align: center;">Ruimte in sportbudget Precario niet geraamd</p>

In dit hoofdstuk komen diverse mutaties aan de orde die van belang zijn voor de financiële raming van de begroting. Hierbij is een splitsing gemaakt in onontkoombare mutaties, wensen en correcties op de begroting. De mutaties komen deels voort uit het u bekende eigen gemeentelijke beleid en deels uit actuele inschatting van ontwikkelingen. Gegroepeerd per onderdeel zijn de totale meer- of minderkosten in beeld gebracht, waarna een korte toelichting van de onderliggende mutaties worden vermeld (bedragen x € 1.000).

Onontkoombaar

Bedrijfsvoering

Jaarschijf mutatie	2011	2012	2013	2014
	90	135	132	132

Vastgoed

- Herontwikkeling van gebieden en opzeggen huurcontracten hebben structureel lagere huuropbrengsten tot gevolg.
- Exploitatielasten stadskantoor; vanuit 2009 kunnen de ramingen van de kosten voor electra naar beneden worden bijgesteld.

Wagenpark

- De dieselprijs is ten opzichte van januari 2010 gestegen met bijna 20%. De verwachting is dat de dieselprijs de komende tijd niet zal dalen, maar eerder nog verder zal toenemen.

Sociale zekerheid

Jaarschijf mutatie	2011	2012	2013	2014
	107	107	107	107

- Schuldhulpverlening. Landelijk wordt een toename aan hulpvragen verwacht. De Gemeenschappelijke Kredietbank stelt dat dit voor zowel 2010 als 2011 jaarlijks met 20% kan toenemen. De cijfers van begin 2010 bevestigen dit beeld. Na 2011 wordt een stabilisatie verwacht. Dit brengt structureel meerkosten met zich mee.

Onderwijs

Jaarschijf	2011	2012	2013	2014
mutatie	43	141	160	162

- De lasten voor onderhoud en huurvergoedingen van onderwijshuisvesting zijn voor de komende jaren geactualiseerd. Dit heeft voor 2011 een klein voordeel maar geeft vanaf 2012 een hogere jaarlast.
- Onderwijspark Ezinge zal in 2013 in gebruik worden genomen. De Raad heeft een motie aangenomen om een sportaccommodatie te integreren in het onderwijspark. De laatste inzichten laten echter zien dat we rekening moeten houden met een hogere kapitaallast vanaf 2013.
- De met de investering gemoeide extra kapitaallasten van de Brede School Koeberg zijn nog niet in de meerjarenbegroting verwerkt. Een raadsvoorstel hierover wordt opgesteld.

Maatschappelijke ondersteuning

Jaarschijf	2011	2012	2013	2014
mutatie	18	18	18	18

- WMO. Mede op basis van de constatering van Deloitte en onze eigen ervaringen onderkennen we een risico op de vraag naar HV1 en HV2. In 2010 zullen er nadere analyses worden gemaakt. Dan worden ook de financiële consequenties duidelijk.
- GGD. Op basis van de begroting van de GGD is een verhoging van de bijdrage noodzakelijk. Een raadsvoorstel hiertoe wordt opgesteld.

Sport

Jaarschijf	2011	2012	2013	2014
mutatie	-74	-37	0	-9

Sportaccommodaties

- Het Vledder. De exploitatieovereenkomst met een looptijd van 1 augustus 2010 tot en met 31-12-2012 leidt tot een besparing in de jaren 2011 en 2012. Voor de jaren erna zijn de ontwikkelingen van de nieuwe sporthal op Ezinge bepalend voor de financiële gevolgen.
- Sportpark Koedijklanden. Bij vertrek van Stad en Esch naar Ezinge vervalt vanaf 2014 de bijdrage voor gebruik van de sportaccommodatie.

Ruimte in sportbudget

- Gebleken is dat er voor 2011 incidentele ruimte zit in het sportbudget (€ 37.000).

Ontwikkeling openbare ruimte

Jaarschijf	2011	2012	2013	2014
mutatie	335	135	0	0

- Opbrengst bouwleges. In verband met de crisis lopen de opbrengsten op de bouwleges achter op de realisatie in 2010. In het meerjarenperspectief moet het verwachtingspatroon voor de toekomst nog neerwaarts worden bijgesteld.

Beheer bestaande openbare ruimte

Jaarschijf	2011	2012	2013	2014
mutatie	48	123	185	231

- Waterschaplasten openbare ruimte groen en wegen; vanuit jaarrekening 2009 structureel lagere lasten.
- De verwachting op dit moment is aanvullend extra incidentele opbrengst leges /degeneratiekosten in 2011 bij het aanleggen van de glasvezelkabel.
- Actualisatie KOM+ op basis van wijzigingen in areaal. Het betreft uitbreidingsgebieden voor beheer en onderhoud. Het project Nieuwveense Landen wordt stapsgewijs gerealiseerd. Dit zorgt in de toekomst ook voor nog meer areaaluitbreiding.
- Parkeeropbrengsten: we verwachten de afgesproken extra opbrengst van € 250.000 in 2010 te realiseren. Voor 2011 was het uitgangspunt om nog eens € 250.000 te realiseren. Wij verwachten dit niet te halen, omdat er nog geen sprake is van aanvulling van de parkeerplaatsen en er geen tariefsverhoging of verlenging van de betaald parkeertijd in de avonduren heeft plaatsgevonden met ingang van 2010. Voor mogelijkheden in 2011 en volgende jaren kunt u in 2010 een voorstel tegemoet zien, de negatieve raming voor 2011 is nog niet in het saldo van deze perspectiefnota meegenomen.

Diversen

Jaarschijf	2011	2012	2013	2014
mutatie	71	-5	-5	115

- Friciekosten oprichting 5voor5 handhavingdienst Zuidwest Drenthe.
- Verkiezingen. Door de val van het kabinet hebben we vervroegde 2^e kamer verkiezingen in 2010. Tevens moeten we in 2014 nu drie verkiezingen organiseren i.p.v. de geplande twee.
- In het meerjarenperspectief is de subsidiebijdrage voor De Plataan te laag begroot.
- Besluit Risico's Zware Ongevallen (BRZO). Per 2011 vervalt de subsidie voor het uitvoeren van de BRZO. Dit is een verplichte taak en daarom moet komen de kosten vanaf 2011 voor rekening van de gemeentes zelf.

Wensen

Jaarschijf	2011	2012	2013	2014
mutatie	127	20	25	0

- Ruimte sportbudget inzetten voor éénmalige in 2011 te verstrekken subsidie voor trainingsverlichting honkbalveld Blue Devils € 37.000.
- Eenmalige bijdrage in 2011 aan MHV/Meko '74 voor aanleg raam en terras € 10.000.
- Uitvoeren politiemonitor 2011 € 20.000.
- Investeringsbehoeften GVVP:
 - studie inrichting de Vos van Steenwijklaan 2011 € 15.000;
 - herziening fietsvoorzieningenplan 2011 € 20.000;
 - verkeersveiligheidsmonitor 2011 € 25.000;
 - evaluatie parkeerbeleid 2012 € 20.000;
 - verkeersveiligheidsmonitor 2013 € 25.000.

Correcties begroting

Jaarschijf	2011	2012	2013	2014
mutatie	187	187	257	257

In de begroting 2011 dienen onderstaande zaken te worden gecorrigeerd.

- Een bedrag aan huuropbrengst bedrijfspanden is dubbel geraamd.
- Er is ten onrechte een subsidie voor ID-banen opgenomen.
- Abusievelijk zijn de huuropbrengsten van Sporthal Het Vledder voor 2011 en 2012 niet opgenomen.
- In de begroting 2010 is het voordelig resultaat op bedrijfsafval ten gunste van de algemene middelen gebracht. Op grond van de Gemeentewet mogen reinigingsrechten niet meer dan kostendekkend zijn waardoor dit voordeel structureel wegvalt.
- Abusievelijk is de dekking voor het Centrum Jeugd en Gezin dubbel opgenomen.
- De opbrengst precario is niet geraamd.

4 Organisatieontwikkeling

§ 4.1 Kanteling op koers

In de afgelopen jaren is in het gemeentehuis de ontwikkeling ingezet naar een meer publieksgerichte dienstverlener waar samenwerking (op allerlei manier) een belangrijk speerpunt is. In de afgelopen jaren zijn we van het secretariemodel, via het sectorenmodel, doorontwikkeld naar het directiemodel. Waren er in 2003 nog 14 afdelingen en een 2-hoofdige directie; op 1 juli 2008 zijn we gekanteld naar 4 afdelingen en een 1-hoofdige directie. De brandweer en schouwburg Ogterop nemen gezien hun karakter een aparte positie in, evenals de griffie. Door het vormen van vier procesgestuurde afdelingen, kunnen we flexibeler opereren en makkelijker meebewegen met de omgeving. De focus ligt daarbij op het voeren van regie onder integraal management.

Het visiedocument vormt de basis voor de in gang gezette en nog in gang te zetten ontwikkelingen. De basis van het visiedocument werd gelegd in het uitvoeringsprogramma 2006-2010, de resultaten van de ontwikkelagenda en de ontwikkelingen in de samenleving. In het visiedocument zijn een aantal projecten benoemd, waarvan een deel al volledig geïntegreerd is in de dagelijkse gang van zaken (zoals bijvoorbeeld het jaarlijkse onderzoek naar tevredenheid onder de medewerkers (MTO)) en een deel dat verder moet worden ontwikkeld.

De projecten waar de focus op ligt voor 2010 en verder zijn: de invoering van het dienstverleningsconcept, het analyseren en herontwerpen van de werkprocessen (Lean!) en de inrichting van het nieuwe functiehuis met daarbij de definitieve plaatsingen.

We doen het samen: bestuur, leidinggevenden èn medewerkers. Om de medewerkers zoveel mogelijk bij het proces te betrekken zijn rondetafelgesprekken georganiseerd. Dit zal in de loop van 2010 weer worden herhaald. Er zijn klankbordgroepen gevormd en adviesteams ingericht. Inmiddels hebben we (tijdelijk) een nieuwe projectleider organisatieontwikkeling weten te contracteren. Zij zal er voor gaan zorgen dat de doorontwikkeling de aandacht krijgt die het verdient. De kanteling van de organisatie ligt nog steeds op koers.

§ 4.2 Verbetering publieke dienstverlening

In 2010 is gestart met de invoering van het dienstverleningconcept, wat na de zomer aan de raad zal worden aangeboden. Dit omvat een organisatiebrede ontwikkeling, die loopt tot aan het jaar 2015. De ontwikkeling is in lijn met de visie van de VNG-commissie Gemeentelijke Dienstverlening (commissie Jorritsma) en het Nationaal Urgentieprogramma (NUP) van de commissie Postma/Wallage. Kern van deze visie is dat uiterlijk in 2015, op basis van de behoefte en logica van de klant, sprake is van een sterk gedigitaliseerde en klantgerichte publieke dienstverlening. Het resultaat moet zijn dat de gemeente in 2015 in staat is om via alle contactkanalen –telefoon, internet, post en persoonlijk bezoek– 80% van de vragen aan de overheid direct af te handelen, en anders door te verwijzen of te verbinden naar de juiste overheidsorganisatie.

Het dienstverleningsconcept zorgt voor "eenheid van organisatie". Het maakt niet uit wie, waar of hoe iemand wordt aangesproken als gemeenteambtenaar, de burger zal altijd op eenzelfde en eenduidige wijze worden geholpen.

Aansluiting bij het concept *Antwoord*© voor de telefonische dienstverlening is onderdeel van het dienstverleningsprogramma. Dit is het concept dat gemeenten helpt de klantcontacten professioneler af te handelen door een Klant Contact Centrum (KCC). Het staat voor de verbreding en verdere verbetering van de producten en diensten die het gemeentelijke KCC afhandelt. Wij gaan onze vele telefoonnummers terugbrengen naar één herkenbare telefonische ingang voor haar klanten. Burgers, bedrijven en instellingen kunnen dan 140522 bellen en krijgen een medewerker aan de telefoon die zoveel mogelijk vragen direct beantwoordt. Specifieke vragen die maatwerk vereisen worden doorverbonden met de desbetreffende vakafdeling. Naast digitale oplossingen zien wij de verbetering van de publieke dienstverlening vooral als een cultuur die in de haarvaten van de organisatie moet zitten: de klant staat voorop.

Verdere verbetering van de publieke dienstverlening is ook afhankelijk van hogere inzet van ICT en het leanen van de werkprocessen. In 2008 is een eenmalig krediet verstrekt voor de implementatie van het realisatieplan Egem-i, wat in verband met budgetoverheveling is omgezet in jaarschijven. Voor de jaren 2011 t/m 2013 is hiervoor € 150.000 per jaar opgenomen. We verwachten dat ook voor 2014 eenzelfde investeringsbedrag nodig zal zijn om dit te kunnen implementeren.

§ 4.3 Arbeidsmarkt ontwikkeling

Gemotiveerde medewerkers hebben en houden is een voortdurende opdracht. Daarom is de ontwikkeling op de arbeidsmarkt belangrijk. De vooruitzichten daarvan zijn op dit moment nog diffuus gezien de economische crisis. Lettend op de demografische ontwikkeling is een schaarste aan arbeidskrachten voorzienbaar, voornamelijk op de vakgebieden financiën, ICT en leiding geven. Recente publicaties tonen aan dat in de publieke sector bij ongewijzigd beleid in de komende 10 jaar mogelijk 70% van de medewerkers als gevolg van pensionering of toegenomen mobiliteit vertrekken.

De Meppeler uitstroom is van een iets lagere orde. Tot 2020 vertrekken, naar verwachting, 75 medewerkers als gevolg van pensionering. Dat komt overeen met 23% van de formatie. Het wordt moeilijk om hier voldoende en geschikte mensen voor terug te krijgen, terwijl wij wel in de komende jaren een enorme kwaliteitssprong willen maken (ook voor ambtenaren geldt: niet per sé meer, maar wel beter). Het is daarom noodzakelijk dat wij een aantrekkelijke en concurrerende werkgever zijn en blijven; boeien en binden van medewerkers zal daarom hoog op de agenda van MT en bestuur moeten blijven staan.

Eén van de elementen voor een goede positie als werkgever is een adequate beloningsstructuur. In 2010 worden mede daarom de functies binnen de gemeente Meppel opnieuw beschreven en gewaardeerd en zijn de resultaten daarvan afgezet tegen een landelijke benchmark. In financiële zin kan nog geen eindbalans worden opgemaakt. In algemene termen geldt dat een integraal functiewaarderingstraject tot gevolg heeft dat zo'n 10% van het personeel te laag is ingeschaald. Bij de programmabegroting 2011 komen we hierop terug.

5 Uitgangspunten begroting 2011

**Geformuleerde beleidswensen
op basis van ons
Coalitieakkoord worden
verwerkt in de begroting 2011**

**Huidige taakstellingen
uitwerken en vertalen in de
begroting 2011**

Geen prijsindexatie, tenzij..

Lonen volgen CAO

**De meest recente circulaire is
de basis voor de alg.uitkering**

**Geen verhoging van lokale
lastendruk**

In de Financiële beheersverordening is vastgelegd dat in de perspectiefnota zowel de beleidsmatige als de financiële uitgangspunten worden vastgesteld als basis voor het opstellen van de begroting 2011. Dit hoofdstuk vat daarom samen welke uitgangspunten concreet aan uw raad worden voorgelegd.

De geformuleerde beleidswijzigingen met financieel effect in hoofdstuk 3 zullen worden verwerkt in de begroting. Dit geldt voor zowel de directe besparingen, als de wijzigingen met een licht beleidsmatig effect en de heroriëntatie van taken.

Verdere financiële uitgangspunten

- Gelet op de economische recessie en de vanaf 2012 komende kortingen van het Rijk op de algemene uitkering is in de perspectiefnota voor de lasten (m.u.v. de loonkosten) uitgegaan van de nullijn en geen prijsindexatie op de budgetten toegepast.
- Zeer recent is er een principeakkoord CAO gemeenten afgesloten. In 2011 moet rekening gehouden worden met een verhoging van de eindejaarsuitkering met 1%. Daarnaast moeten de bruto salarissen vanaf 2011 verhoogd worden met 0,5%. In de perspectiefnota is rekening gehouden met deze loonstijgingen.
- Ten aanzien van het voormalige en boventallige personeel houden we rekening met de vrijval, verloop en aanvullingen van de verplichtingen.
- De algemene uitkering voor 2011-2014 is berekend op basis van constante prijzen en gebaseerd op de Novembercirculaire 2009. De generieke korting op de algemene uitkering op basis van de rapportage van april jl. van de Rijkswerkgroep is, vanwege de onzekerheden, als pm-post opgenomen in het saldo van de perspectiefnota 2011-2014.

- Voor wat betreft de inkomsten zijn bij de vaststelling van de beleidsrijke wijziging 2009 en de vorige perspectiefnota een aantal uitgangspunten vastgesteld, te weten:
 - Dat de OZB in de periode 2010 tot en met 2013 elk jaar met 3% boven de inflatiecorrectie zal worden verhoogd.
 - Om de parkeertarieven zodanig te laten stijgen dat vanaf 2010 jaarlijks € 500.000 meer opbrengst wordt gerealiseerd dan in 2008.
 - De leges: algemene dienstverlening; fysieke leefomgeving/ omgevingsvergunning; dienstverlening vallend onder Europese dienstenrichtlijn worden verhoogd met het percentage van de inflatie, mits de geraamde opbrengst niet hoger wordt dan geraamde lasten.
 - Voor de rioolheffing geldt 100% kostendekkendheid (inclusief kwijtschelding, btw-compensatie en toerekening stadsverzorging, onderdeel machinaal straatreiniging tbv kolken). Ter dekking van de extra kosten van het GRP voor wat betreft rioolheffing uit te gaan van jaarlijks 2% stijging bovenop de reguliere inflatiecorrectie.
 - Voor de afvalstoffenheffing geldt 100% kostendekkendheid (incl. kwijtschelding, btw-compensatie en toerekening stadsverzorging, onderdeel zwerfvuil).
- De OZB wordt in 2014 alleen met de inflatiecorrectie verhoogd
- Rente en afschrijving zijn berekend van de nieuwe investeringen, van het investeringsprogramma 2010-2013, over de balanswaarden en de restantkredieten per 31 december 2009. In dit eerste complete kalenderjaar van de nieuwe bestuursperiode zal de benodigde ruimte voor nieuw beleid passend bij het ambitieniveau van het nieuwe college, cq. het coalitieprogramma gezocht moeten worden. De afweging zal zich met name richten op de keuze tussen benodigde ruimte of handhaving van bestaand beleid.
- Aan de investeringen wordt op dit moment een omslagrente van 4,3% toegerekend. Bij het opstellen van de begroting zal herberekend worden of dit percentage ook herzien moet worden. Verwacht wordt dat dit percentage zal stijgen naar ruim 5% in 2014 (o.b.v. berekeningen begroting 2010).
- Aan de grondexploitaties wordt de omslagrente toegerekend.
- Voor schouwburg Ogterop wordt uitgegaan van de uitgangspunten zoals opgesteld bij de begroting voor 2010 en het perspectief voor de jaren 2011 tot en met 2013, in afwachting van het onderzoek naar de verzelfstandiging.
- Alle kosten voor het onderhoud van de gebouwen zijn gebaseerd op het onderhoudsysteem Planon.
- De subsidies worden vastgesteld op basis van de uitgangspunten zoals die zijn opgenomen in de nieuwe Algemene Subsidie Verordening zoals die in november 2008 door de raad is vastgesteld. De raad kan voor een of meer beleidsterreinen jaarlijks een subsidieplafond vaststellen.
- Met subsidie ontvangsten wordt alleen rekening gehouden als hier een beschikking, convenant dan wel een overeenkomst aan ten grondslag ligt.
- Eerder opgelegde taakstellingen zijn verwerkt in het saldo en zullen concreet uitgewerkt en vertaald worden in de programmabegroting.
- In 2011-2014 wordt voor onvoorzien jaarlijks € 100.000 geraamd.

I. Ontwikkeling Saldo

Samenvattend geven wij hieronder de ontwikkeling van het meerjarig saldo weer. Alle maatregelen uit deze perspectiefnota, voor zover kwantificeerbaar, zijn hierin verwerkt.

Saldo ontwikkeling begroting 2011 - 2014 bedragen x € 1000, min = kosten, plus = opbrengsten	2011		2012		2013		2014	
Saldo programmabegroting 2010	€	389	€	172	€	34-	€	34-
Reeds genomen raadsbesluiten								
Subsidie Stichting Engelgaarde	€	15-	€	15-	€	15-	€	-
Bijgesteld saldo na wijzigingen	€	374	€	157	€	49-	€	34-
Autonome ontwikkelingen								
Ontwikkeling Algemene uitkering	€	250	€	280	€	290	€	30-
Ontwikkeling kapitaallasten		pm		pm		pm		pm
Saldo na autonome ontwikkelingen	€	624	€	437	€	241	€	64-
Bezuinigingsmaatregelen Rijk								
Algemene Uitkering Crisiskorting/Rijkswerkgroep	€	-		pm		pm		pm
Saldo na bezuinigingsmaatregelen Rijk	€	624	€	437	€	241	€	64-
Kapitaallasten investeringsvoorstellen (zie bijlage)								
Uitzettingen / wensen / tegenvallers	€	47-	€	225-	€	207-	€	338-
	€	746-	€	885-	€	1.208-	€	1.343-
Saldo Perspectiefnota 2011 - 2014	€	169-	€	673-	€	1.174-	€	1.745-

Concrete bezuinigingsmaatregelen die het Rijk aan de gemeente gaat opleggen zullen op zijn vroegst in de Septembercirculaire 2010 bekend worden. Momenteel liggen er wel plannen om een structurele korting van 10% op het gemeentefonds door te voeren.

Zoals u ziet verwachten wij voor de jaren 2011 tot en met 2014 een oplopend tekort. Ons uitgangspunt is dat Rijksbezuinigingen niet worden gecompenseerd met lokale maatregelen, tenzij ze onbedoeld onevenredig één groep treffen of ze faliekant tegen ons programma ingaan. Dat betekent dat we elke bezuiniging in eerste instantie volledig neerleggen waar het Rijk dat doet. Daarbij is in het coalitieakkoord een inventarisatie gemaakt van mogelijke bezuinigingsvoorstellen die mede als dekkingsplan voor de jaren 2011-2014 kan dienen.

II. Investeringsprogramma

In deze perspectiefnota is ook rekening gehouden met de ramingen voor nieuwe investeringen, die bovenop het programma komen dat al in de begroting 2011 is opgenomen en geautoriseerd. Voor nieuwe investeringen wordt in het eerste jaar gerekend op de helft van de rentelasten, investeringen in de riolering worden via de rioolrechten gedekt.

Aanvullend investeringsprogramma		Investeringsbedrag				Afschrijving	gemiddelde jaarlust	soort investering
Omschrijving	(bedragen x € 1000)	2011	2012	2013	2014			
investeringen brandweer								
vervanging 2 warmtebeeldcamera's					20	5	5	vervanging
vervanging oud voertuig 54-xj-xl					40	7	7	vervanging
vervanging boot					10	10	1	vervanging
vervanging bepakking			20	20	20	10	3	vervanging
investeringen recreatie en sport								
korfbalveld omzetten in kunstgrasveld op sportpark Koedijklanden		160	-160			10	23	nieuw
vervanging kunstgrasmat korfbal/ hockeyveld op sportpark koedijklanden				-250	250	10	36	vervanging
investeringen onderwijshuisvesting								
1e inrichting Anne Frankschool 21e en 22e groep		-13	13			10	2	verplicht
inrichting Anne Frankschool 23e groep			-13			10	-2	verplicht
1e inrichting Gaarlandtschool		-13				10	-2	verplicht
1e inrichting Greydanus		127				10	18	verplicht
brede school koeberg 3 extra groepen		225				40	15	verplicht
investeringen wagenpark								
diversen (specificatie op afdeling)		-215	-75	353	160	7	41	vervanging
investeringen afvalinzameling								
ondergrondse containers				120	120	15	13	bestaand beleid
vervanging inzamelvoertuig R23 aanvullend (dekking binnen afveffing)		20				7	4	vervanging
investeringen openbare ruimte								
werkhorst openbare verlichting		100				10	14	nieuw
werkhorst groen		60				15	7	nieuw
ceintuurbaan/knopperslaan wegen		790				15	87	nieuw
ceintuurbaan/knopperslaan groen		16				15	2	nieuw
koedijklanden fase 2 wegen				660		15	72	nieuw
koedijklanden fase 3 wegen					660	15	72	nieuw
doorstroming buitenring (kruising Marktstraat)		250				15	27	nieuw
investering riolering								
inmeten riool (dekking binnen rioolheffing)		100				1	100	cf GRP
aanvulling vervanging riolering werkhorst (dekking binnen rioolheffing)		230				35	16	vervanging
riolering afkoppelen werkhorst (dekking binnen rioolheffing)		370				35	26	cf verpl waterschap
riolering ceintuurbaan/knopperslaan (dekking binnen rioolheffing)		50				35	4	vervanging
inmeten riool (dekking binnen rioolheffing)			100			1	100	cf GRP
riolering afkoppelen koedijklanden fase 1 (dekking binnen rioolheffing)			240			35	17	cf verpl waterschap
riolering koedijklanden fase 2 (dekking binnen rioolheffing)				600		35	43	vervanging
riolering haveltermade reparatie inwendig (dekking binnen rioolheffing)					500	35	36	vervanging
riolering paradijsweg + reestlaan (dekking binnen rioolheffing)					420	35	30	vervanging
riolering koedijklanden fase 3 (dekking binnen rioolheffing)					36	35	3	vervanging
overige investeringen								
aanpassing brugbediening ivm arbo-technische redenen		100				10	14	nieuw
project Egem-I					150	5	36	nieuw
aanschaf hardware					100	5	24	bestaand beleid
aanschaf software					50	5	12	bestaand beleid
GVVP								
herinrichting werkhorst tegelijk met rioleren (incl BDU subs 25%)		600				15	66	vervanging gvvp
herinrichting binnenring 2e helft (incl BDU subs 25%)					750	15	82	vervanging gvvp
Totaal nieuwe investeringswensen 2011 - 2014		2.957	125	1.503	3.286			
Jaarlasten		47	225	207	338			

Overige projectmatige ambities en ontwikkelingen (nog niet gekwantificeerd)	Jaarlasten			
	2011	2012	2013	2014
uitbreiding parkeercapaciteit	pm			
instellen achteraf betaald parkeren diverse locaties	pm			
fietsverbinding Ezinge, incl te verwerven subsidie				pm
ontwikkelen Bleekerseiland	pm			
ontwikkelen Oosterlijke Stadsentree	pm			
uitvoeringsprogramma woonvisie	pm			
Totaal nog niet gekwantificeerde ambities	€ -	€ -	€ -	€ -

In het investeringsprogramma is aangegeven of het om vervanging, bestaand beleid, nieuw beleid of verplichte investeringen gaat. Temporisering van investeringen kan in dit geval tot incidentele ruimte leiden. Hiervoor is per investering aangegeven wat de gemiddelde jaarlast is.

III. Ontwikkeling Reservepositie

Een onderdeel dat in de perspectiefnota niet mag ontbreken is het inzicht in de ontwikkeling van de reservepositie voor de langere termijn. De omvang van de reserves bedroeg per 31 december 2009 € 25 miljoen. Voorgesteld wordt het nog te bestemmen resultaat over 2009 van bijna € 11 miljoen aan deze reserves toe te voegen. Rekening houdend met een aantal aannames en afspraken zien we dat de totale omvang van de reserves toenemen tot € 29 miljoen in 2014. Hiervan is ongeveer € 10 miljoen vrij besteedbaar.

Overzicht begrote ontwikkeling reserves 2011 - 2014								
	stand eind 2009	voorgestelde resultaat bestemming 2009	begrote mutaties 2010	begrote mutaties 2011	begrote mutaties 2012	begrote mutaties 2013	begrote mutaties 2014	begrote stand eind 2014
alle bedragen x € 1000								
Algemene bufferreserve	7.000	5.000	0	0	0	0	0	12.000
Algemene Vrije Reserve (AVR)	6.684	2.809	429	0	0	0	0	9.922
Bestemmingsreserves	11.462	3.011	-3.145	-2.000	-300	-1.740	0	7.288
Totaal reserves	25.146	10.820	-2.716	-2.000	-300	-1.740	0	29.210

In deze begrote ontwikkeling hebben wij rekening gehouden met het resultaat van de jaarrekening 2009. In verband met de per 1 januari 2010 gewijzigde rentesystematiek aan de grondexploitaties zijn de jaarlijkse toevoegingen aan de algemene vrije reserve vanaf 2010 komen te vervallen.

Niet verwerkt zijn:

- het resultaat van de bestuursrapportage 2010 (nog niet bekend)
- verwachte opbrengsten van grondexploitaties
- verwachte incidentele subsidies